

Sygn.akt III AUa 572/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 września 2016 r.

Sąd Apelacyjny w Białymstoku, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Bożena Szponar - Jarocka (spr.)

Sędziowie: SA Barbara Orechwa-Zawadzka

SA Dorota Elżbieta Zarzecka

Protokolant: Anna Kuklińska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 28 września 2016 r. w B.

sprawy z odwołania H. L.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

o dodatek pielęgnacyjny

na skutek apelacji wnioskodawczyni H. L.

od wyroku Sądu Okręgowego w Białymstoku V Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 11 lutego 2015 r. sygn. akt V U 1722/13

I. zmienia zaskarżony wyrok i poprzedzającą go decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. z dnia 26.09.2013r. w ten sposób, że przyznaje H. L. prawo do dodatku pielęgnacyjnego na okres od 1 lipca 2013r. do 2 stycznia 2018 r.;

II. ustala, że organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji;

III. zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. na rzecz H. L. kwotę 150 (sto pięćdziesiąt) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu za II instancję, w tym 120 (sto dwadzieścia) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sygn. akt III AUa 572/15

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. decyzją z dnia 26 września 2013 roku, wydaną na podstawie przepisów ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 roku, Nr 153, poz. 1227 ze zm.), odmówił H. L. prawa do dodatku pielęgnacyjnego, po tym jak komisja lekarska ZUS orzeczeniem z dnia 11 września 2013 roku nie stwierdziła u niej niezdolności do samodzielnej egzystencji.

H. L. odwołała się od powyższej decyzji domagając się jej zmiany i przyznania prawa do dochodzonego świadczenia.

Sąd Okręgowy w Białymstoku, po rozpoznaniu powyższego odwołania, wyrokiem z dnia 11 lutego 2015 roku oddalił odwołanie. Z ustaleń Sądu I instancji wynikało, że H. L. do dnia 30 czerwca 2013 roku była uprawniona do dodatku pielęgnacyjnego. Sąd Okręgowy w celu ustalenia, czy odwołująca jest osobą niezdolną do samodzielnej egzystencji, przeprowadził dowód z opinii biegłego lekarza sądowego z zakresu neurologii. Biegły specjalista neurolog po zapoznaniu się z aktami sprawy, dokumentacją lekarską oraz po zbadaniu H. L. rozpoznał u niej przebyte uszkodzenie rdzenia kręgowego (...) w 2004 roku z niedowładem kończyny dolnej prawej i zaburzenia w oddawaniu moczu, chorobę zwyrodnieniową kręgosłupa, astmę oskrzelową, nadciśnienie tętnicze, otyłość oraz bóle głowy, zawroty głowy i zaburzenia równowagi w wywiadzie. Zdaniem biegłego neurologa, rozpoznane schorzenia i stopień ich nasilenia powodują u odwołującej całkowitą niezdolność do pracy na trwałe. Biegły nie stwierdził natomiast niezdolności do samodzielnej egzystencji. H. L. wniosła zastrzeżenia do opinii biegłego neurologa. Sąd I instancji dopuścił również dowód z opinii biegłych lekarzy sądowych z zakresu kardiologii i pulmonologii. Biegły specjalista z zakresu kardiologii po przeanalizowaniu akt sprawy oraz dokumentacji medycznej rozpoznał u odwołującej nadciśnienie tętnicze, niewydolność krążenia oraz otyłość. W ocenie tego specjalisty, H. L. nie jest osobą niezdolną do samodzielnej egzystencji z przyczyn kardiologicznych. Biegły specjalista z zakresu pulmonologii po przeanalizowaniu akt sprawy oraz dokumentacji medycznej także nie stwierdził u odwołującej niezdolności do samodzielnej egzystencji. Odwołująca nie zgodziła się z opinią biegłego pulmonologa. Sąd Okręgowy dopuścił dowód z uzupełniającej opinii tego biegłego. Biegły pulmonolog podtrzymał swoje stanowisko wyrażone w opinii podstawowej, iż nie stwierdza on u odwołującej niezdolności do samodzielnej egzystencji z powodu choroby układu oddechowego. Odnosząc się do zarzutu, iż nie zbadał odwołującej podniósł, że to Sąd zlecił mu wydanie opinii wyłącznie na podstawie akt sprawy oraz dokumentacji medycznej, zaś analiza tych dokumentów nie dostarczyła podstaw do uznania u odwołującej niezdolności do samodzielnej egzystencji. Odwołująca zgłosiła zastrzeżenia także pod adresem opinii uzupełniającej biegłego specjalisty pulmonologa. Na rozprawie przed Sądem zakwestionowała wszystkie sporządzone w sprawie opinie. Sąd Okręgowy dał wiarę wydanym w sprawie opiniom biegłych lekarzy sądowych. Ocenił, że są one jasne, logiczne, spójne i wzajemnie ze sobą korespondują. Zostały wydane przez specjalistów w swoich dziedzinach, dysponujących szerokim zakresem wiedzy i doświadczeniem. Sąd I instancji podniósł, że subiektywne przekonanie odwołującej, iż jest ona niezdolna do samodzielnej egzystencji nie może stanowić podstawy do orzekania, skoro nie znajduje ono potwierdzenia w obiektywnych dowodach, jakimi są wyniki badań i wydane na ich podstawie opinie biegłych. Zgłaszane przez odwołującą zastrzeżenia ocenił jako subiektywne odczucia oraz polemikę z prawidłowymi ustaleniami biegłych. Reasumując, Sąd Okręgowy stwierdził, że skoro w toku postępowania nie ustalono, aby schorzenia odwołującej powodowały u niej niezdolność do samodzielnej egzystencji, to nie spełnia ona określonych w art. 75 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych przesłanek do przyznania prawa do dodatku pielęgnacyjnego. Mając na uwadze powyższe, Sąd Okręgowy na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. orzekł jak w sentencji wyroku.

H. L. zaskarżyła powyższy wyrok w całości, zarzucając mu:

I. naruszenie przepisów prawa materialnego, tj. art. 75 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w zw. z art. 13 ust. 5 tejże ustawy poprzez błędną jego interpretację prowadzącą do przyjęcia, że odwołująca nie ma prawa do dodatku pielęgnacyjnego, nie jest osobą niezdolną do samodzielnej egzystencji, pomimo tego, że opinie biegłych wydane w sprawie wskazują na występujące u niej bardzo poważne schorzenia, które traktowane łącznie czynią z odwołującej osobę wymagającą stałej pomocy i opieki osoby trzeciej przy zaspokajaniu podstawowych potrzeb życiowych,

II. naruszenie przepisów prawa procesowego, tj.

a) art. 233 k.p.c. w zw. z art. 227 k.p.c. poprzez wadliwą ocenę zebranego w sprawie materiału dowodowego, a także przekroczenie zasady swobodnej oceny dowodów, poczynienie ustaleń stojących w rażącej sprzeczności z materiałem dowodowym i pominięcie części środków dowodowych oraz niedostateczne wyjaśnienie wszystkich istotnych okoliczności sprawy, a mianowicie:

- wadliwą ocenę stanu zdrowia odwołującej dokonaną w oparciu o trzy odrębnie czytane i interpretowane opinie złożone przez trzech odrębnych specjalistów (kardiologa, neurologa i pulmonologa), podczas gdy zasady doświadczenia życiowego wskazują, że prawidłowej oceny zebranego materiału dowodowego w zakresie oceny stanu zdrowia odwołującej można dokonać wyłącznie w oparciu o łączną analizę wszystkich zebranych opinii, gdyż wyłącznie łączne ich czytanie pozwala w sposób prawidłowy ocenić całościowy stan zdrowia odwołującej,

- wadliwe uznanie, iż odwołująca jest w stanie samodzielnie egzystować, tj. funkcjonować bez pomocy osób trzecich pomimo tego, iż zasady doświadczenia życiowego każą przyjąć, że łączne występowanie stwierdzonych u odwołującej schorzeń, jak: uszkodzenie rdzenia kręgowego, niedowład kończyny dolnej prawej, zaburzenia w oddawaniu moczu, choroba zwyrodnieniowa kręgosłupa, astma oskrzelowa, nadciśnienie tętnicze, otyłość, zawroty głowy, zaburzenia równowagi, ograniczony skłon ku przodowi, napięcie mięśni w kończynie dolnej prawej i wzmożony stopotrząs, tj. mimowolny skurcz włókien mięśniowych oraz niewydolność krążeniowa w sposób obiektywny uniemożliwiają jej samodzielną egzystencję,

- uznanie złożonych przez biegłych opinii za całkowicie wystarczające do prawidłowej oceny stanu zdrowia odwołującej, pomimo tego, że zasady doświadczenia życiowego, poprawność logiczna oraz materiał dowodowy zebrany w sprawie wskazują, iż przy tego rodzaju schorzeniach, na jakie choruje odwołująca konieczne jest zasięgnięcie opinii biegłego z zakresu ortopedii. Na konieczność taką wskazał w opinii uzupełniającej biegły pulmonolog pisząc: „fakt utrudnionego poruszania się w domu i poza domem może być oceniony przez innego lekarza biegłego, np. ortopedę”,

- uznanie za w pełni wiarygodną i wystarczającą dla wydania prawidłowego orzeczenia opinii złożonej przez biegłego z zakresu kardiologii pomimo tego, iż została ona sporządzona zaocznie bez przeprowadzenia badania odwołującej i wyłącznie w oparciu o dokumenty znajdujące się w aktach postępowania, co w ocenie odwołującej, miało wpływ na jej treść i nieprawidłową oceną jej stanu zdrowia,

- nieuwzględnienie zastrzeżeń odwołującej do złożonych opinii, w szczególności:

1) w zakresie opinii pulmonologa – uwag, że biegła w sporządzonej opinii opisała stan zdrowia odwołującej wynikający wyłącznie z kart wypisowych ze szpitala, a więc stan po leczeniu, natomiast nie określiła w opinii stanu, w jakim odwołująca trafiła do szpitala,

2) w zakresie opinii neurologa – uwag, że badając ruchomość w kończynach górnych biegła użyła siły, aby podnieść rękę odwołującej do góry i w oparciu o tego rodzaju badanie ustalono, że „ruchomość w stawach zachowana siła” oraz zastrzeżeń, dotyczących znacznego ograniczenia ruchomości w stawie barkowym lewym i prawym,

b) art. 232 k.p.c. w zw. z art. 5 k.p.c. poprzez:

- niedopuszczenie z urzędu dowodu z opinii biegłego ortopedy na okoliczność czy schorzenia odwołującej o charakterze ortopedycznym powodują ograniczoną możliwość poruszania się i wykonywania zwykłych czynności życiowych skutkujących koniecznością stałej i długotrwałej opieki i pomocy, na konieczność przeprowadzenia tego rodzaju dowodu wskazała biegła pulmonolog w opinii uzupełniającej pisząc: „fakt utrudnionego poruszania się w domu i poza domem może być oceniony przez innego lekarza biegłego, np. ortopedę”,

c) art. 285 § 2 k.p.c. w zw. z art. 227 k.p.c. poprzez zaniechanie sporządzenia opinii łącznej przez biegłych różnych specjalności, która uwzględniałaby całościowo stan zdrowia odwołującej, skutkiem tego zaniechania w sprawie zostały sporządzone trzy różne opinie, przez różnych specjalistów, nie ma natomiast jednej zbiorczej opinii, która w sposób całościowy i kompleksowy oceniałaby stan zdrowia odwołującej i jej możliwość samodzielnej egzystencji,

d) niewyjaśnienie wszystkich istotnych okoliczności sprawy mających wpływ na prawo do dodatku pielęgnacyjnego, tj.

- niewyjaśnienie, czy i w jakim zakresie nastąpiła poprawa w stanie zdrowia odwołującej w stosunku do dnia 11 października 2011 roku, kiedy to zapadł wyrok Sądu Okręgowego w Białymstoku w sprawie V U 1021/11 przyznający odwołującej dodatek pielęgnacyjny na okres 2 lat,

- niesporządzenie opinii przez biegłego z zakresu ortopedii, pomimo tego, iż na konieczność jej sporządzenia wskazał w swojej opinii biegły z zakresu pulmonologii, a ograniczenia ruchowe odwołującej uniemożliwiającej jej samodzielną egzystencję są wynikiem, m.in. schorzeń o charakterze ortopedycznym,

e) sprzeczność ustaleń faktycznych z zebrany w sprawie materiałem dowodowym polegającą na tym, iż Sąd I instancji uznał, że odwołująca jest osobą zdolną do samodzielnej egzystencji, pomimo tego, iż z zasad doświadczenia życiowego wynika, że charakter i rodzaj występujących łącznie u odwołującej schorzeń uniemożliwiają samodzielne funkcjonowanie i samodzielne zaspokajanie potrzeb życia codziennego bez pomocy osób trzecich.

Wskazując na powyższe zarzuty skarżąca domagała się zmiany zaskarżonego wyroku Sądu I instancji oraz poprzedzającej go decyzji ZUS i przyznania prawa do dodatku pielęgnacyjnego z uwagi na niezdolność do samodzielnej egzystencji począwszy od dnia 1 lipca 2013 roku (po uprzednim dopuszczeniu dowodu z dokumentu w postaci protokołu oględzin lekarskich sporządzonego w postępowaniu przed Sądem Okręgowym w Białymstoku, sygn. akt V U 1021/11 na okoliczność wykazania rodzaju schorzeń, które w tamtym postępowaniu stały się podstawą do przyznania odwołującej dodatku pielęgnacyjnego i wykazania, że schorzenia te nadal występują), ewentualnie uchylenia zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania oraz zasądzenia kosztów postępowania apelacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja jest zasadna.

Jak wynika z treści art. 75 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych dodatek pielęgnacyjny przysługuje osobie uprawnionej do emerytury lub renty, jeżeli osoba ta została uznana za całkowicie niezdolną do pracy oraz do samodzielnej egzystencji albo ukończyła 75 lat życia.

Kwestią sporną w niniejszej sprawie było to, czy H. L. jest niezdolna do samodzielnej egzystencji.

Z przeprowadzonych przez Sąd Okręgowy dowodów w postaci opinii biegłych lekarzy sądowych z zakresu neurologii (k. 35-37), kardiologii (k. 56-57) i pulmonologii (k. 72-74, 97) wynikało, że występujące u odwołującej schorzenia nie powodują u niej niezdolności do samodzielnej egzystencji. Opinie te zostały sporządzone oddzielnie przez każdego z biegłych, przy czym biegły kardiolog i pulmonolog opiniowali wyłącznie na podstawie dokumentacji lekarskiej.

Uwzględniając wnioski apelacji Sąd II instancji doszedł do przekonania, iż istnieje potrzeba uzupełnienia postępowania dowodowego i dopuścił dowód z łącznej opinii biegłych z zakresu ortopedii, pulmonologii i kardiologii na okoliczność ustalenia, czy u odwołującej występuje naruszenie sprawności organizmu w stopniu powodującym konieczność stałej lub długotrwałej opieki i pomocy ze strony innych osób w zaspokajaniu podstawowych potrzeb życiowych (niezdolność do samodzielnej egzystencji), a jeśli tak, to na jaki okres, ewentualnie zaś w jakim zakresie stan zdrowia odwołującej uległ poprawie. Sąd Apelacyjny polecił biegłym wydanie opinii na podstawie badania odwołującej oraz dokumentacji medycznej.

Biegły specjalista z zakresu pulmonologii w opinii uzupełniającej sporządzonej po badaniu odwołującej rozpoznał u niej astmę oskrzelową przewlekłą, poddającą się kontroli farmakologicznej, nadciśnienie tętnicze, cukrzycę typu 2 oraz otyłość. Biegły podtrzymał swoje stanowisko w sprawie wyrażone w opinii podstawowej, iż nie stwierdza u odwołującej naruszenia sprawności organizmu w stopniu powodującym konieczność stałej lub długotrwałej opieki i pomocy ze strony innych osób w zaspokajaniu podstawowych potrzeb życiowych, z powodu astmy oskrzelowej. W uzasadnieniu opinii biegły wyjaśnił, że odwołująca choruje na astmę oskrzelową od kilku lat, przebieg choroby jest przewlekły, z zaostrzeniami (jak w naturalnym przebiegu astmy). W okresie od września 2011 roku do stycznia 2012 roku była

hospitalizowana z powodu zaostrzeń choroby czterokrotnie, ostatnio w sierpniu i wrześniu 2013 roku. Biegły wskazał, iż ocena stanu czynnościowego płuc w okresach nasilenia duszności wykazuje obturację stopnia umiarkowanego, zaś w okresach między zaostrzeniami zaburzeń wentylacji nie stwierdza się. Podobnie ma się wydolność układu oddechowego: przy zaostrzeniach występuje mierna hipoksemia, zaś w okresach remisji choroby wynik gazometrii jest prawidłowy. Biegły podniósł także, że z występującymi nasileniami duszności odwołująca umie sobie poradzić, jest zorientowana, jakie leki powinna przyjąć. Wskazał również, że czynnikiem obciążającym u odwołującej jest stosowanie steroidów systemowo, co jest niekorzystne przy nadciśnieniu i cukrzycy. Reasumując, stwierdził, że stopień zaawansowania choroby zaporowej płuc nie daje podstaw do orzeczenia konieczności opieki osób trzecich (k. 159-161).

W toku postępowania przed Sądem Apelacyjnym łączną opinię wydali biegli lekarze sądowi z zakresu ortopedii, pulmonologii oraz kardiologii z listy Sądu Okręgowego w Suwałkach (k. 176-177). Biegli ci po zapoznaniu się z aktami sprawy, dokumentacją lekarską oraz po zbadaniu H. L. rozpoznali u niej astmę oskrzelową ciężką, steroidozależną, przewlekłą niewydolność serca klasa (...) w przebiegu chorób: astmy oskrzelowej, nadciśnienia tętniczego, zaburzeń rytmu, cukrzycy typu 2 i otyłości, artrozę kolana prawego, spondylozę L-S oraz przykurcz barku prawego. Zdaniem biegłych specjalistów, schorzenia występujące u odwołującej i stopień ich zaawansowania powodują naruszenie sprawności organizmu w stopniu powodującym konieczność stałej lub długotrwałej opieki i pomocy innych osób w zaspokajaniu podstawowych potrzeb życiowych (niezdolność do samodzielnej egzystencji). W ocenie specjalistów, niezdolność do samodzielnej egzystencji istnieje od 2005 roku i ma charakter trwały do dnia 3 stycznia 2018 roku, tj. do osiągnięcia przez odwołującą 75. roku życia. Biegli wskazali, że niezdolność odwołującej do samodzielnej egzystencji powodowana jest ciężką astmą oskrzelową steroidozależną, powikłaną niewydolnością krążenia, nadciśnieniem tętniczym i cukrzycą. Wyjaśnili, iż astma ciężka steroidozależna jest schorzeniem długotrwałym, nieuleczalnym, mimo postępów diagnostycznych i terapeutycznych pozostaje dla pacjentów źródłem licznych trudności ograniczających ich funkcjonowanie, zaspokajanie podstawowych potrzeb życiowych, wpływając na jakość życia. Ten typ astmy obarczony jest najgorszym rokowaniem i najpoważniejszymi powikłaniami, wynikającymi z przewlekłej, systemowej steroidoterapii. Biegli wyjaśnili, że silna duszność nasilająca się przy każdym wysiłku powoduje, iż odwołująca wymaga stałej pomocy innych osób w codziennym funkcjonowaniu. Napady duszności mogą być tak silne, że chory nie potrafi prawidłowo zainhalować leków. Z tego powodu stała obecność drugiej osoby jest jedyną gwarancją uratowania życia. Zdaniem biegłych, bogata dokumentacja medyczna wskazująca na liczne zaostrzenia wymagające hospitalizacji dowodzi ciężkiego stopnia choroby, który uniemożliwia normalne funkcjonowanie. Odwołująca jedynie w ograniczonym zakresie może wykonywać czynności samoobsługowe, nie jest w stanie wykonywać w domu prac porządkowych, sprzątania, przygotowywania posiłków. Pomoc innych osób jest jej niezbędna do wykonywania innych czynności związanych z funkcjonowaniem dorosłego człowieka, jak robienie zakupów, załatwianie spraw administracyjnych i opłat, korzystanie z komunikacji publicznej, odbywanie wizyt u lekarza, a nawet wychodzenie na spacer. Zdaniem biegłych, wnioskodawczyni wymaga i będzie wymagała stałej pomocy innych osób w tzw. życiu codziennym ze względu na ciężki charakter choroby i powikłania wymagające stałego leczenia oraz częstych wizyt lekarskich, na które nie jest w stanie udać się osobiście. Jednocześnie biegli nie stwierdzili poprawy klinicznej, a wręcz przeciwnie – pogorszenie stanu zdrowia odwołującej w stosunku do poprzedniego badania w 2011 roku, które było podstawą orzeczenia niezdolności do samodzielnej egzystencji (k. 176-177).

W ocenie Sądu II instancji, łączna opinia biegłych specjalistów sporządzona w toku postępowania przed tym Sądem jest wiarygodnym i rzetelnym dowodem służącym ocenie stanu zdrowia odwołującej pod kątem stwierdzenia u niej stanu niezdolności do samodzielnej egzystencji. Opinia jest jasna, przekonująca i zawiera wyczerpujące uzasadnienie, w którym wyjaśnia przyczyny, w oparciu o które biegli uznają, że odwołująca po dniu 30 czerwca 2013 roku nadal jest osobą niezdolną do samodzielnej egzystencji. Opinia została wydana przez lekarzy specjalistów posiadających wieloletnią praktykę zawodową oraz doświadczenie w pełnieniu funkcji biegłego. Podkreślenia wymaga, że opinia ta jest opinią łączną biegłych trojga specjalności, a więc jednocześnie ocenia stan organizmu odwołującej z przyczyn pulmonologicznych, kardiologicznych oraz ortopedycznych, co pozwala na określenie wpływu całokształtu schorzeń, na które cierpi odwołująca na stan jej organizmu. Na ocenę wartości dowodowej tejże opinii wpływa także okoliczność,

że opinia ta została sporządzona po bezpośrednim badaniu odwołującej przez biegłych oraz analizie dokumentacji medycznej. Podkreślenia wymaga również, że w skład zespołu biegłych wydających opinię łączną wchodził biegły specjalista ortopeda, zaś na potrzebę oceny stanu zdrowia odwołującej przez biegłego tejże specjalności wskazał lekarz pulmonolog w opinii uzupełniającej sporządzonej w toku postępowania przed Sądem I instancji. Nadto uzasadnienie opinii łącznej biegłych zawiera szczegółowe wyjaśnienie, jakich czynności odwołująca nie jest w stanie wykonywać samodzielnie, m.in. sprzątania, przygotowywania posiłków, robienia zakupów czy załatwiania spraw administracyjnych, a zatem szczegółowo odnosi treść opinii do ustawowego pojęcia niezdolności do samodzielnej egzystencji. Nadto opinia ta zawiera czytelne porównanie stanu zdrowia odwołującej stwierdzonego przez biegłych ze stanem opisanym w opinii biegłych wydanej w sprawie V U 1021/11 Sądu Okręgowego w Białymstoku, który skutkowało przyznaniem odwołującej w tamtym postępowaniu prawa do dodatku pielęgnacyjnego na okres 2 lat do dnia 30 czerwca 2013 roku. Biegli w opinii sporządzonej w niniejszej sprawie jasno wskazali, że nie stwierdzają poprawy klinicznej w porównaniu do stanu z 2011 roku, który uzasadniał stwierdzenie niezdolności do samodzielnej egzystencji, a wręcz przeciwnie – dostrzegają pogorszenie stanu zdrowia odwołującej w stosunku do tamtego okresu. Z tych wszystkich względów, zdaniem Sądu II instancji, ocena stanu zdrowia odwołującej przez zespół biegłych lekarzy sądowych opiniujących w toku postępowania przed tym sądem została dokonana w najpełniejszy sposób.

Wobec tego, że Sąd Apelacyjny podzielił wnioski łącznej opinii biegłych pulmonologa, kardiologa i ortopedy nie aprobuje on wniosków wynikających z odrębnych opinii biegłych specjalistów neurologa (k. 35-37), kardiologa (k. 56-57) oraz pulmonologa (k. 73-74, 97) wydanych w toku postępowania przed Sądem I instancji oraz drugiej opinii uzupełniającej biegłego pulmonologa (k. 159-161), wydanej w toku postępowania przed Sądem Apelacyjnym. W szczególności podnieść należało, że opinie te nie są kompleksowe, w odróżnieniu od łącznej opinii biegłych. Każdy specjalista oceniał zdolność odwołującej do samodzielnej egzystencji wyłącznie z przyczyn związanych ze swoją specjalnością. Nadto biegli kardiolog oraz pulmonolog opiniowali jedynie na podstawie dokumentacji medycznej, nie badali natomiast odwołującej. Nie można czynić biegłym z tego powodu zarzutu, gdyż wykonali oni jedynie postanowienie Sądu zobowiązujące ich do wydania opinii zaocznej (k. 53), jednakże okoliczność ta wpływa na ocenę wiarygodności i przydatności do czynienia ustaleń w sprawie takich opinii. Nadto, w ocenie Sądu Apelacyjnego, słuszny jest podniesiony w apelacji zarzut kierowany pod adresem biegłego pulmonologa, iż zawarł on w opinii wyłącznie opisy stanu zdrowia odwołującej przy wypisywaniu jej ze szpitala do domu, pomijając przy tym całkowicie to, w jakim stanie znajdowała się ona w czasie przyjmowania jej do szpitala, a który to uzasadniał potrzebę wielokrotnej hospitalizacji. Nadto, biegli odmawiając uznania u odwołującej niezdolności do samodzielnej egzystencji w swoich opiniach nie wskazali, na czym – w ich ocenie – polega poprawa stanu zdrowia odwołującej w porównaniu do czasu, kiedy była uznawana za osobę niezdolną do samodzielnej egzystencji i pobierała tego tytułu dodatek pielęgnacyjny, tj. do dnia 30 czerwca 2013 roku. Z tych wszystkich względów, Sąd II instancji odmówił wiarygodności opiniom biegłych, którzy nie stwierdzili u odwołującej niezdolności do samodzielnej egzystencji.

Końcowo należało odnieść się do zgłoszonych przez organ rentowy zastrzeżeń do sporządzonej w toku postępowania przed Sądem II instancji łącznej opinii zespołu biegłych specjalistów (k. 213). W ocenie Sądu Apelacyjnego, w świetle treści opinii biegłych wydanej w toku postępowania przed tym sądem, zastrzeżenia te nie powodują potrzeby dalszego prowadzenia postępowania dowodowego. W szczególności, zdaniem Sądu Apelacyjnego, z przyczyn opisanych powyżej, bardziej wiarygodna jest opinia biegłego pulmonologa opiniującego łącznie ze specjalistą z zakresu kardiologii i ortopedii, niż osobna opinia pulmonologa, wydana wyłącznie na podstawie akt sprawy. Zdaniem Sądu Apelacyjnego, łączna opinia biegłych nie zawiera sprzeczności odnośnie daty końcowej uznanej niezdolności do samodzielnej egzystencji. Biegli stwierdzili, że niezdolność ta jest trwała, zaś datę końcową określili na dzień ukończenia przed odwołującą 75-tego roku życia. Takie stwierdzenie biegłych wynika z tego, iż w myśl art. 75 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych dodatek pielęgnacyjny przysługuje osobie uprawnionej do emerytury lub renty, która ukończyła 75 lat życia bez konieczności spełnienia warunku całkowitej niezdolności do pracy oraz niezdolności do samodzielnej egzystencji. W ocenie Sądu Apelacyjnego, zastrzeżenia ZUS pod adresem łącznej opinii biegłych nie powodują potrzeby dalszego prowadzenia postępowania dowodowego. Sąd II instancji w pełni podziela stanowisko Sądu Apelacyjnego w Warszawie wyrażone w wyroku z dnia 23 września 2010 roku w sprawie o sygn. akt VI ACa 36/10 (lex numer 785497), iż sam fakt

niezadowolenia jednej ze stron z treści sporządzonej w toku sprawy opinii biegłego, tudzież podtrzymywania zarzutów pod adresem tej opinii, nie obliguje w żadnym razie sądu do dopuszczenia dowodu z kolejnej opinii biegłego. Stąd też wniosek organu rentowego o dopuszczenie dowodu z opinii kolejnego biegłego z zakresu pulmonologii zawarty w piśmie procesowym z dnia 5 września 2016 roku (k. 213) i podtrzymany na rozprawie apelacyjnej w dniu 28 września 2016 roku podlegał oddaleniu na podstawie art. 217 § 3 k.p.c.

Reasumując, po uzupełnieniu postępowania dowodowego poprzez dopuszczenie na etapie postępowania przed Sądem Apelacyjnym dowodu z łącznej opinii biegłych lekarzy specjalistów z zakresu ortopedii, pulmonologii oraz kardiologii, Sąd ten doszedł do przekonania, iż materiał dowodowy zgromadzony w sprawie daje podstawy do ustalenia, że odwołująca po dniu 30 czerwca 2013 roku nadal jest osobą niezdolną do samodzielnej egzystencji do ukończenia 75. roku życia, tj. do dnia 2 stycznia 2018 roku.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Apelacyjny orzekł na podstawie art. 386 § 1 k.p.c., przyznając H. L. prawo dodatku pielęgnacyjnego na okres od dnia 1 lipca 2013 roku, tj. od wstrzymania wypłaty świadczenia do dnia 2 stycznia 2018 roku, tj. do ukończenia 75-tego roku życia (pkt I sentencji wyroku).

W ocenie Sądu Apelacyjnego, w przedmiotowej sprawie brak jest podstaw do obciążenia organu rentowego odpowiedzialnością za nieprzyznanie H. L. prawa do dodatku pielęgnacyjnego już na etapie postępowania przed ZUS. Dopiero materiał dowodowy w postaci łącznej opinii biegłych lekarzy sądowych zgromadzony na etapie postępowania przed Sądem II instancji dał podstawy do ustalenia, że istnieje u niej stan niezdolności do samodzielnej egzystencji, a tym samym do przyznania prawa do dochodzonego świadczenia. Z tych przyczyn jak w pkt II sentencji wyroku orzeczono na podstawie art. 118 ust. 1a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

O kosztach procesu orzeczono na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 99 k.p.c. oraz § 11 ust. 2 i § 12 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. z 2002 roku, Nr 163 poz. 1349 ze zm.) – w brzmieniu obowiązującym do dnia 1 sierpnia 2015 roku. Na kwotę zasądzonych kosztów procesu złożyła się kwota 120 złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego oraz kwota 30 złotych tytułem opłaty od apelacji – pkt III sentencji wyroku.

A.K.